

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาผลของการเสริมสมุนไพร 3 ชนิด ได้แก่ สาหร่ายสไปรูลิน่า ฟัทะลายโจร และกระเทียมสด ในอาหารสำเร็จรูปที่ใช้เลี้ยงกุ้งขาวแวนนาไม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถภาพทางการผลิตของกุ้งขาวแวนนาไม คุณภาพน้ำในการเลี้ยงกุ้งขาวแวนนาไม และปริมาณเชื้อไวรัสโอในตับกุ้งขาวแวนนาไม โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย

1.1 แผนการทดลอง เป็นการวิจัยเชิงทดลอง วางแผนการทดลองแบบสุ่มสมบูรณ์ (Completely randomized design: CRD) มี 7 ทริตเมนต์ แต่ละทริตเมนต์ทำการทดลอง 3 ซ้ำ แต่ละซ้ำใช้กุ้งทดลอง 6 ตัว สำหรับทริตเมนต์ที่ใช้ทดลอง ประกอบด้วย

T1 กลุ่มควบคุม: เป็นอาหารเม็ดสำเร็จรูปที่ไม่เสริมสมุนไพร

T2 สาหร่ายสไปรูลิน่า 5%: เป็นอาหารเม็ดสำเร็จรูปเสริมสาหร่ายสไปรูลิน่า 5%

T3 สาหร่ายสไปรูลิน่า 10%: เป็นอาหารเม็ดสำเร็จรูปเสริมสาหร่ายสไปรูลิน่า 10%

T4 ฟัทะลายโจร 0.15%: เป็นอาหารเม็ดสำเร็จรูปเสริมฟัทะลายโจร 0.15%

T5 ฟัทะลายโจร 0.30%: เป็นอาหารเม็ดสำเร็จรูปเสริมฟัทะลายโจร 0.30%

T6 กระเทียมสด 0.5%: เป็นอาหารเม็ดสำเร็จรูปเสริมกระเทียมสด 0.5%

T7 กระเทียมสด 1.0%: เป็นอาหารเม็ดสำเร็จรูปเสริมกระเทียมสด 1.0%

1.2 กุ้งทดลอง กุ้งทดลองเป็นกุ้งขาวแวนนาไมจำนวนทั้งสิ้น 126 ตัว มีน้ำหนักตัวเฉลี่ย 10-11 กรัม กุ้งทดลองที่นำมาจากฟาร์มท่าใหม่ 2 เลขที่ 30 หมู่ 8 ต.สียา อ.ท่าใหม่ จ.จันทบุรี

2. วัสดุ และอุปกรณ์ในการวิจัย

2.1 สมุนไพรที่ใช้ในการทดลอง

2.1.1 *สาหร่ายสไปรูลิน่า* มีลักษณะบดละเอียดและผ่านการอบแห้ง มาจากคณะเทคโนโลยีการประมงฯ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

2.1.2 *ฟ้าทะลายโจร* มีลักษณะบดละเอียดและผ่านการอบแห้ง จากร้านขายยาจีน อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

2.1.3 *กระเทียมสด* เป็นกระเทียมไทยจากตลาดใน อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

2.2 อาหารทดลอง เป็นอาหารเม็ดสำเร็จรูปทางการค้า มีโปรตีนร้อยละ 36 ไขมันร้อยละ 4 กากหรือเยื่อใยไม่เกินกว่าร้อยละ 4 และความชื้นไม่เกินร้อยละ 12

2.3 *น้ำที่ใช้เลี้ยงกุ้ง* เป็นน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติที่ผ่านการฆ่าเชื้อด้วยสารเคมีในบ่อพักน้ำ

2.4 อุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงกุ้งทดลอง และเก็บข้อมูล

2.4.1 *อุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงกุ้งขาวแวนนาไม* ได้แก่ ถังขนาด 60 ลิตร (พร้อมอุปกรณ์ป้องกันกุ้งกระโดดออกจากถัง) อุปกรณ์ให้อากาศ อุปกรณ์เปลี่ยนถ่ายน้ำ

2.4.2 *อุปกรณ์ที่ใช้เก็บตัวอย่าง* ได้แก่ สวิงตักกุ้ง เครื่องชั่ง 2 ตำแหน่ง

2.4.3 *เครื่องมือที่ใช้ตรวจวัดคุณภาพน้ำ* ได้แก่ เครื่องวัดปริมาณออกซิเจนที่ละลายน้ำ (DO) อุปกรณ์วัดค่าต่าง แอมโมเนียที่ละลายน้ำ ไนไตรท์ที่ละลายน้ำ เครื่องวัดความเค็มของน้ำ เครื่องวัดความเป็นกรด-ด่าง (pH)

2.4.5 *อุปกรณ์วัดปริมาณเชื้อไวรัสในตับกุ้ง* ได้แก่ อาหารเลี้ยงเชื้อ TCBS จานอาหารเลี้ยงเชื้อ

3. ขั้นตอนการทดลอง

3.1 ขั้นตอนเตรียมการ

3.1.1 การเตรียมถังทดลอง

1) ทำความสะอาดถังขนาด 60 ลิตร โดยใส่น้ำเต็มถังแล้วแช่ไว้ 1 สัปดาห์ จากนั้นทำความสะอาดด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ แล้วตากแดดให้แห้ง

2) ใส่อุปกรณ์ให้อากาศให้เรียบร้อย

3) ใส่น้ำ 40 ลิตรในถังเพื่อเตรียมปล่อยกุ้ง

3.1.2 การเตรียมอาหารทดลอง สำหรับทริตเมนต์ที่ 1 ใช้อาหารเม็ดสำเร็จรูปโดยไม่ต้องผสมสมุนไพร ส่วนอาหารทดลองทริตเมนต์ที่ 2-7 แต่ละทริตเมนต์มีการจัดเตรียม ดังนี้

- 1) ชั่งอาหารเม็ดสำเร็จรูป 1 กิโลกรัม
- 2) ชั่งสมุนไพรตามปริมาณที่กำหนดของแต่ละทริตเมนต์ ดังตารางที่ 3.1
- 3) นำสมุนไพรที่ชั่งมาคลุกกับอาหารเม็ดสำเร็จรูป โดยใช้ไขขาวเป็น

ตัวประสาน

ประมาณ 1 ชั่วโมง

4) นำอาหารเม็ดสำเร็จรูปที่ผ่านการผสมด้วยสมุนไพรไปฟุ้งลมให้แห้ง
5) เมื่อเม็ดอาหารแห้งดีแล้ว เก็บในภาชนะที่ป้องกันไม่ให้ถูกแสง เพื่อนำไปใช้เลี้ยงกุ้งต่อไป

ตารางที่ 3.1 ปริมาณอาหารเม็ดสำเร็จรูปและสมุนไพรที่ใช้ในแต่ละทริตเมนต์

ทริตเมนต์ที่	ปริมาณอาหารเม็ดสำเร็จรูป	ปริมาณสมุนไพร
1	1,000 กรัม	-
2	1,000 กรัม	สาหร่ายสไปรูลิน่า 50 กรัม
3	1,000 กรัม	สาหร่ายสไปรูลิน่า 100 กรัม
4	1,000 กรัม	ฟ้าทะลายโจร 1.5 กรัม
5	1,000 กรัม	ฟ้าทะลายโจร 3 กรัม
6	1,000 กรัม	กระเทียมสด 5 กรัม
7	1,000 กรัม	กระเทียมสด 10 กรัม

3.1.3 การเตรียมกุ้งทดลอง

กุ้งทดลองเป็นกุ้งขาวแวนนาไมจากแหล่งผลิตเดียวกันคือ ฟาร์มท่าใหม่² ทำการคัดเลือกกุ้งที่มีสุขภาพแข็งแรง มีขนาดน้ำหนักตัวใกล้เคียงกัน โดยมีน้ำหนักเฉลี่ย 10-11 กรัม จำนวน 126 ตัว

3.1.4 การเตรียมอาหารเลี้ยงเชื้อแบคทีเรีย เตรียมอาหาร TCBS ก่อนการเพาะเลี้ยงเชื้อ 1 วัน จำนวน 21 งาน เพื่อใช้เพาะเลี้ยงเชื้อแบคทีเรีย

3.2 ขั้นตอนทดลอง ประกอบด้วย

3.2.1 **ปล่อยกุ้งในถัง** สุ่มกุ้งขาวแวนนาไม ลงในถังขนาด 60 ลิตร ถึงละ 6 ตัว จำนวน 21 ถัง

3.2.2 **ให้อาหารกุ้ง** ให้อาหารกุ้งขาวแวนนาไมปริมาณวันละ 5 % ของน้ำหนักตัว โดยแบ่งให้อาหาร 3 ครั้งต่อวัน ในช่วงเวลา 9.00 น. 12.00 น. และ 15.00 น. ทำโดยชั่งกุ้งในถังทุกสัปดาห์ เพื่อนำมาคิดปริมาณอาหารที่ให้ในสัปดาห์ต่อไป

3.2.3 **การจัดการเลี้ยงดูระหว่างเลี้ยง** เปลี่ยนถ่ายน้ำทุกสัปดาห์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 **ชั่งน้ำหนักกุ้ง** ชั่งน้ำหนักกุ้งในวันแรกของการทดลองและเมื่อสิ้นสุดการทดลอง แล้วนำมาคำนวณหาค่าอัตราการเจริญเติบโต (Average daily gain: ADG) ดังนี้

$$\text{อัตราการเจริญเติบโต (ADG)} = \frac{\text{นน.กุ้งเมื่อสิ้นสุดการทดลอง} - \text{นน.กุ้งเมื่อเริ่มต้นทดลอง}}{\text{จำนวนวันที่เลี้ยง}} \text{ (กรัมต่อตัวต่อวัน)}$$

4.2 **บันทึกอาหารที่กุ้งกินทั้งหมด** บันทึกอาหารที่กุ้งกินทั้งหมด ตั้งแต่เริ่มทดลองจนสิ้นสุดการทดลอง นำน้ำหนักอาหารที่กิน พร้อมทั้งน้ำหนักกุ้งที่เพิ่มขึ้นในสัปดาห์นั้น มาคำนวณหาอัตราการแลกเนื้อ (Feed conversion ratio: FCR) ดังนี้

$$\text{อัตราการแลกเนื้อ (FCR)} = \frac{\text{ปริมาณอาหารที่กินเฉลี่ย (กรัมต่อตัวต่อวัน)}}{\text{น้ำหนักที่เพิ่มขึ้นเฉลี่ยของกุ้ง (กรัมต่อตัวต่อวัน)}}$$

4.3 **บันทึกจำนวนกุ้ง** โดยบันทึกจำนวนกุ้งเมื่อเริ่มต้นการทดลอง และเมื่อสิ้นสุดการทดลอง เพื่อนำมาคำนวณหาอัตราการเลี้ยงรอด (Survival rate: SR: %) โดยใช้สูตร

$$\text{อัตราการเลี้ยงรอด (\%)} = \frac{\text{จำนวนกุ้งที่มีชีวิตเมื่อสิ้นสุดการทดลอง} \times 100}{\text{จำนวนกุ้งทั้งหมดที่ปล่อยลงบ่อเลี้ยง}}$$

4.4 บันทึกคุณภาพน้ำในถังเลี้ยงกุ้ง ก่อนการทดลองและเมื่อสิ้นสุดการทดลอง ทำการตรวจสอบคุณภาพน้ำดังต่อไปนี้

4.4.1 อุณหภูมิ น้ำ โดยใช้เทอร์โมมิเตอร์

4.4.2 ค่าความเค็ม โดยใช้เครื่องมือวัดความเค็ม

4.4.3 ค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) ใช้วิธีการไตเตรท

4.4.4 ปริมาณออกซิเจนที่ละลายน้ำ (DO) โดยใช้เครื่องวัดสำเร็จรูป

4.4.5 ปริมาณแอมโมเนียที่ละลายในน้ำโดยใช้วิธีการไตเตรท

4.4.6 ปริมาณไนโตรที่ละลายในน้ำ โดยใช้วิธีการไตเตรท

4.4.7 ปริมาณความเป็นด่างของน้ำ โดยใช้วิธีการไตเตรท

4.5 ปริมาณเชื้อไวรัสในตับกุ้งขาวแวนนาไม

4.5.1 การเพาะเลี้ยงเชื้อไวรัสจากตับกุ้ง หลังจากชั่งกุ้งเมื่อสิ้นสุดการทดลอง สุ่มกุ้งชำละ 1 ตัว มาแยกตับออกจากตัวกุ้งด้วยวิธีปราศจากเชื้อ ตัดส่วนของตับนำไปชั่งให้ได้น้ำหนัก 0.1 กรัม นำไปบดด้วยโกร่งบดแล้วเจือจางด้วยน้ำเกลือเข้มข้น 1.5 เปอร์เซ็นต์ จนได้ปริมาณ 10 มิลลิลิตร จากนั้นเจือจางด้วยน้ำเกลือเข้มข้น 1.5 เปอร์เซ็นต์ อีก 10 เท่าป็นเนื้อเดียวกัน คูดตัวอย่างดังกล่าว 0.1 มิลลิลิตร หยดบนอาหารเลี้ยงเชื้อ TCBS กระจายเชื้อให้ทั่วผิวหน้าอาหารเลี้ยงเชื้อด้วยแท่งแก้วสามเหลี่ยม นำไปบ่มที่อุณหภูมิ 35 องศาเซลเซียส นาน 24 ชั่วโมง

4.5.2 ตรวจสอบจำนวนแบคทีเรีย นำอาหารเลี้ยงเชื้อ TCBS ที่ได้บ่มนาน 24 ชั่วโมง มานับเชื้อแบคทีเรีย โดยนับแยกกลุ่มไวรัสโอที่ให้โคโลนีสีเขียว และ กลุ่มไวรัสโอให้โคโลนีสีเหลือง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างทรีตเมนต์ ด้วยวิธี Duncan's New Multiple Range Test ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

6. สถานที่ทดลอง

ฟาร์มท่าใหม่ 2 เลขที่ 30 หมู่ 8 ต.สียา อ.ท่าใหม่ จ.จันทบุรี

7. ระยะเวลาทำการทดลอง

ระยะเวลาทำการทดลองเป็นเวลา 84 วัน ตั้งแต่วันที่ 21 ธันวาคม 2556 ถึง 15 มีนาคม

2557

